

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maria Pietkun
Sędziowie:	SSA Kazimierz Josiak SSA Ireneusz Lejczak (spr.)
Protokolant:	Karolina Sycz

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2013 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku B. D.

przeciwko Powiatowi (...)

o odszkodowanie

na skutek apelacji B. D.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

z dnia 8 października 2010 r. sygn. akt V P 1/10

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt I i II w ten sposób, że zasądza od strony pozwanej Powiatu (...) na rzecz powoda B. D. kwotę 43.624,80 złotych (czterdzieści trzy tysiące sześćset dwadzieścia cztery złote 80/100) z ustawowymi odsetkami od 16 lipca 2010 roku do dnia zapłaty a koszty procesu między stronami wzajemnie znosi,

II. dalej idącą apelację oddala,

III. koszty procesu między stronami w postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym wzajemnie znosi,

IV. nakazuje uiścić stronie pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Legnicy kwotę 6.790 złotych tytułem opłat sądowych od których uiszczenia zwolniony był powód,

V. nakazuje ściągnąć z zasądzonego w pkt. I roszczenia na rzecz powoda B. D. kwotę 2.290 złotych tytułem nieopłaconych kosztów sądowych.

UZASADNIENIE

Powód B. D. w pozwie wniesionym przeciwko Powiatowi (...) domagał się zasądzenia kwoty 90.529,60 zł z „należnymi” odsetkami tytułem odszkodowania za bezprawne odwołanie go z funkcji dyrektora szkoły. Na żądane odszkodowanie składały się kwoty:

- 45.544 zł tytułem utraconego dodatku funkcyjnego za okres od maja 2007 r. do sierpnia 2010 r.;
- 28.975 zł tytułem utraconego dodatku motywacyjnego w wysokości 30% wynagrodzenia zasadniczego za okres od maja 2007 r. do sierpnia 2010 r.;
- 2698,40 zł tytułem dodatku za wysługę lat;
- 13.492 zł tytułem różnicy pomiędzy wynagrodzeniem nauczyciela dyplomowanego a faktycznie otrzymywanego przez powoda wynagrodzenia naliczanego dla nauczyciela mianowanego.

Roszczenie dotyczące dodatku za wysługę lat oraz różnicy w wynagrodzeniu zasadniczym uzasadniał powód szkodą polegającą na nieuzyskaniu przez niego awansu zawodowego na stopień nauczyciela dyplomowanego wskutek odwołania go ze stanowiska dyrektora.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana domagała się oddalenia powództwa podnosząc, że orzeczenia sądów pracy i sądów administracyjnych przesądziły jedynie kwestię bezprawności odwołania powoda z funkcji dyrektora na podstawie art. 38 ust. 2 ustawy z 7.09.1991r. o systemie oświaty natomiast nie badały te sądy podstaw do zasadności odwołania powoda z tej funkcji w innym trybie. Z tych przyczyn nie mógł zasadnie wywodzić powód, że stanowisko dyrektora szkoły pełniłby do końca kadencji, tj. do 31.08.2010r. tym bardziej, że pomiędzy nim a nauczycielami, pracownikami administracyjnymi i radą pedagogiczną trwał nieustanny konflikt. Ponadto wskazał pozwany, że konflikt ten oraz napływające do niego skargi na powoda były okolicznościami wyłączającymi związek przyczynowy pomiędzy bezprawną uchwałą o odwołaniu powoda z funkcji dyrektora a szkodą opisaną w pozwie, a co najmniej stanowiły okoliczności pozwalające na współprzyczynienia się powoda do powstania szkody.

Wyrokiem z 8.10.2010 r. Sąd Okręgowy w Legnicy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1000 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Przy ustaleniu stanu faktycznego za bezsporne uznał sąd I instancji następujące okoliczności: B. D., jako nauczyciel mianowany, objął w dniu 1.01.2006 r. stanowisko dyrektora w II Liceum Ogólnokształcącym w L. na okres kadencji upływającej z dniem 31.08.2010r. Uchwałą Zarządu Powiatu w L. z 6.04.2007 r. powód został odwołany z funkcji dyrektora szkoły bez zachowania okresu wypowiedzenia. Jako przyczynę odwołania wskazano niewykonanie decyzji (...) Kuratora Oświaty z dnia 30.03.2007 r. uchylającej decyzję dyrektora w przedmiocie skreślenia ucznia z listy uczniów, a ponadto naruszenia przez powoda prawa w stosunku do zatrudnionych nauczycieli, co doprowadziło do dezorganizacji pracy szkoły, a także naruszenie przepisów dotyczących gospodarki finansowej szkoły. Wyrokiem z dnia 27.02.2008 r. Sąd Rejonowy Sąd Pracy w L., w sprawie sygn. akt IV P 137/07, zasądził od Liceum Ogólnokształcącego w L. na rzecz powoda kwotę 9.739,80 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem odwołanie z funkcji dyrektora szkoły. Ponadto Sąd Okręgowy ustalił, że powód odbył w okresie od 1.09.2003 r. do 31.05.2006 r. staż na stopień nauczyciela dyplomowanego. Dnia 30.06.2006 r. złożył do Kuratorium Oświaty we W. sprawozdanie z realizacji planu rozwoju zawodowego, które zostało przekazane według właściwości dyrektorowi II LO w L. postanowieniem (...) Kuratora Oświaty z 21.07.2006 r. Kolejnego wniosku w przedmiocie podjęcia postępowania kwalifikacyjnego o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego powód już nie składał. Po odwołaniu z funkcji dyrektora powód nadal pozostawał w zatrudnieniu w II Liceum Ogólnokształcącym w L.. Od 1.09.2007 r. do 30.06.2008 r. przebywał na urlopie dla poratowania zdrowia. Z powodu odwołania ze stanowiska dyrektora nie otrzymywał - do dnia 31.08.2010 r. - dodatku funkcyjnego oraz dodatku motywacyjnego. Ustalił również sąd I instancji, iż prawomocnym wyrokiem z 20.11.2009 r. Sąd Rejonowy w L. Wydział VI Grodzki, w sprawie z oskarżenia prywatnego B. D., uznał Starostę Powiatowego w L. M. M. winną tego, że w piśmie z 5.04.2007 r. do (...) Kuratora Oświaty podała nieprawdziwe zarzuty wobec B. D., czym naraziła pokrzywdzonego na utratę zaufania potrzebnego do sprawowania funkcji dyrektora szkoły i postępowanie karne wobec oskarżonej warunkowo umorzył. Na podstawie pisemnego uzasadnienia wyroku

z 20.11.2009 r. ustalił również Sąd Okręgowy to, że okolicznościami uzasadniającymi niewydanie wobec oskarżonej M. M. wyroku skazującego były: „niewłaściwa atmosfera w szkole, liczne skargi na powoda kierowane do Starostwa i Kuratorium, negatywna opinia o szkole w mediach oraz rzeczywiste i niedopuszczalne konflikty powodem a częścią grona pedagogicznego”. Przy tak poczynionych ustaleniach uznał Sąd Okręgowy, że niezasadność uchwały strony pozwanej odwołującej powoda z funkcji dyrektora pozostawała poza sporem – co uzasadniało przyznanie powodowi odszkodowania – na podstawie art. 47⁽¹⁾ kp w zw. z art. 45 § 1 kp i art. 42 kp – wyrokiem Sądu Pracy z dnia 27.02.2008 r. Wobec tego nie było podstaw do przyznania powodowi odszkodowania na podstawie przepisów prawa cywilnego (przy zastosowaniu normy wynikającej z treści art. 300 kp) bowiem przytoczone przepisy prawa pracy w sposób kompleksowy regulują roszczenia majątkowe przysługujące pracownikowi w przypadku bezprawnego wypowiedzenia umowy o pracę. Nie mógł mieć do sytuacji powoda odniesienia wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 27.11.2007 r. (sygn. SK 18/05), gdyż dotyczył roszczeń pracownika związanych z bezprawnym rozwiązaniem umowy o pracę bez wypowiedzenia, a nie - jak w przypadku powoda z odwołaniem z funkcji dyrektora z zachowaniem stosunku pracy. Dodatkowo podkreślił sąd I instancji, że nie było podstaw do stwierdzenia, aby strona pozwana dopuściła się wobec powoda czynu niedozwolonego w rozumieniu art. 415 kc ponieważ podejmowała uchwałę odwołującą powoda z funkcji dyrektora w przekonaniu, iż jest to zgodne z prawem. Ponadto działała ona w ramach swych uprawnień przewidzianych w art. 38 ust. 2 ustawy z 7.09.1991 r. o systemie oświaty – co wyłączało winę pozwanej w niezasadnym odwołaniu powoda z funkcji dyrektora szkoły. Podkreślił przy tym Sąd Okręgowy ocenę, iż nie można było zgodzić się założeniem powoda, że pełniłby funkcje dyrektora szkoły do 31.08.2010r. i nie został odwołany w innym trybie przed tą datą, a to ze względu na złą atmosferę panującą w szkole i jego konflikt z częścią grona pedagogicznego. Uznając zatem, że roszczenia powoda oparte na treści art. 415 kc nie znajdowały podstaw do uwzględnienia Sąd powództwo oddalił i orzeczenie o kosztach procesu oparł na treści art. 102 kpc.

Wyrok ten zaskarżył w całości apelacją powód zarzucając orzeczeniu zarówno błędne ustalenia jak i wadliwą kwalifikację prawną. W szczególności zarzucił skarżący, że sąd I instancji pomijając treść wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we W. z 27.03.2009 r. nie ustalił, iż Powiat (...) odwołując powoda z funkcji dyrektora działał jako organ władzy publicznej i, że skutki niezgodnej z prawem uchwały należało oceniać w oparciu o przepisy art. 417 kc i art. 417⁽¹⁾ kc. W ocenie apelującego Sąd Okręgowy powinien w pierwszej kolejności ocenić zasadność roszczeń w oparciu o normy zawarte w kodeksie cywilnym, a przepisy prawa pracy stosować posiłkowo. Przy czym nie było podstaw do zastosowania przepisów art. 42, 45 i 47⁽¹⁾ kodeksu pracy, gdyż odwołanie powoda nastąpiło bez wypowiedzenia, a więc w trybie najbardziej zbliżonym do „dyscyplinarnego” rozwiązania stosunku pracy uregulowanego w art. 52 kp. Roszczenia odszkodowawcze powoda winny być zatem oceniane na podstawie stosowanych odpowiednio przepisów art. 52 kp i 58 kp, co przy wykładni tych przepisów zawartej w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 27.11.2005 r., sygn. akt SK 18/05 pozwalało na przyznanie powodowi odszkodowania w pełnej wysokości poniesionej szkody. W dalszej części apelacji skarżący przytaczając obszernie cytaty z pisemnych uzasadnień wyroków Sądu Okręgowego w L.i Sądu Rejonowego Sądu Pracy w L. – w sprawie z powództwa B. D. przeciwko II Liceum Ogólnokształcącemu w L. oraz Sądu Rejonowego w L. Wydziału Grodzkiego wskazał, że pozwały one na ustalenie bezprawności i winy pozwanej uzasadniającej odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną powodowi na podstawie art. 415 kpc – w pełnej wysokości. W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o jej oddalenie podnosząc, że sąd I instancji prawidłowo ocenił bezzasadność powództwa i dodatkowo akcentując, iż ustalenie bezzasadności odwołania powoda z funkcji dyrektora szkoły nie przesądzało o zawinionym zachowaniu pozwanej i tym samym o jej odpowiedzialności odszkodowawczej. Tym bardziej, że zebrany w sprawie materiał dowodowy wykazał, w ocenie pozwanej, iż powód nie pełniłby funkcji dyrektora do końca kadencji, a to ze względu na złą atmosferę panującą w szkole, nierozwiązany konflikt z częścią nauczycieli, a także liczne skargi kierowane do organu prowadzącego i organu sprawującego nadzór pedagogiczny. Wyrokiem z 6.10.2011 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił apelację. W pisemnych motywach orzeczeniach wskazał Sąd Apelacyjny, że przy bezspornie wadliwej uchwale strony pozwanej w przedmiocie odwołania powoda z funkcji dyrektora przedmiotem sporu było prawo powoda do odszkodowania na podstawie przepisów prawa cywilnego, zastosowanych w związku z art. 300 kp. Przepis ten daje pracownikowi możliwość dochodzenia odszkodowania od pracodawcy odszkodowania w sytuacji powstania szkody z tytułu sprzecznego z prawem rozwiązania umowy o pracę, o ile pracownik wykáže przesłanki do

zastosowania art. 415 kc, to jest zawinione działanie sprawcy (pracodawcy), powstanie szkody w mieniu pracownika i istnienie związku przyczynowego pomiędzy szkodą a zawinionym działaniem pracodawcy. W ocenie sądu II instancji powód zaistnienia powyższych przesłanek odpowiedzialności deliktowej nie wykazał. W szczególności nie wystąpiła bezprawność zachowania pozwanej warunkująca powstanie winy rozumianej jako rażące naruszenie przepisów prawa. Przeciwniej ocenie przeciwstawiało się to, że Zarząd Powiatu w L. działał w przekonaniu, że odwołanie powoda jest zgodne z obowiązującymi przepisami. Sąd Apelacyjny nie podzielił także zarzutu powoda dotyczącego okoliczności związanych z wyrokiem sądu administracyjnego stwierdzającego niezgodność uchwały o odwołaniu powoda z funkcji dyrektora z prawem, gdyż orzeczenie to nie przesądzało o winie pracodawcy. Nie wykazał również powód związku przyczynowego pomiędzy powstałą szkodą a działaniem strony pozwanej, a szczególności tego, że w dalszym ciągu wykonywałby on funkcje dyrektora szkoły.

Wyrokiem z 23.11.2012 r. Sąd Najwyższy, uwzględniając w całości skargę kasacyjną powoda, uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego z 6.10.2011 r. i przekazał sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego. Przedmiot sporu, jakim było odszkodowanie za szkodę wyrządzoną przez stronę pozwaną powodowi wskutek niezgodnego z prawem odwołania go z funkcji dyrektora, wskazywał na konieczność kwalifikacji prawnej sprawy jako cywilnoprawnego roszczenia odszkodowawczego. W szczególności ważkie znaczenie dla tej oceny miał fakt, że stron sporu nigdy nie łączył stosunek pracy a powód roszczenie opierał na stwierdzonej prawomocnym wyrokiem sądu administracyjnego niezgodności z prawem uchwały organu strony pozwanej o odwołaniu go z funkcji dyrektora. Zasadnym było zatem rozstrzygnięcie sporu w oparciu o przepisy art. 417 § 1 kc i art. 417¹ § 2 kc. Sąd Apelacyjny natomiast, nie odnosząc się do określonych w tych przepisach przesłanek odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez wydanie ostatecznej decyzji błędnie rozstrzygnął spór według art. 415 kc z zastosowaniem odpowiednio art. 300 kp. Podkreślił przy tym Sąd Najwyższy, że ze względu na brak kiedykolwiek więzi prawnopracowniczej pomiędzy stronami nie było podstaw do stosowania, nawet posiłkowo i w drodze analogii, jakichkolwiek norm prawa pracy. Dotyczyło to również poglądów wnoszącego skargę kasacyjną w kwestii ustalenia podstawy prawnej odszkodowania i ustalenia jego wysokości (w pełnym zakresie szkody) według normy zawartej w art. 52 kp i 58 kp, przy uwzględnieniu jej interpretacji zawartej w wyrokach Trybunału Konstytucyjnego z 27.11.2007r., sygn. SK 18/05 i wyroku Sądu Najwyższego z 19.05.2009 r., sygn. II PK 288/08. Uchylając zaskarżone orzeczenie wskazał Sąd Najwyższy, że wobec zasadniczo błędnej kwalifikacji prawnej Sąd Apelacyjny nie roztrząsał zasadności dochodzonych w sprawie roszczeń. Wobec tego niezbędnym stanie się uzupełnienie ustaleń faktycznych w celu wyjaśnienia czy zachodzą wszystkie przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej za szkodę wyrządzoną przez władzę publiczną, a w razie pozytywnego w tym zakresie rozstrzygnięcia wyjaśnienie granic odpowiedzialności według art. 361 § 1 i § 2 kc. Jednocześnie wskazał Sąd Najwyższy, że z bezspornych okoliczności wynikało, iż po niezgodnym z prawem odwołaniu powoda ze stanowiska dyrektora powód utracił między innymi dodatek funkcyjny i dodatek motywacyjny, co uzasadniało zastrzeżenia do oceny Sądu Apelacyjnego w kwestii poniesionej na skutek przedmiotowej uchwały szkody przez powoda. Skoro bowiem bezpośrednim skutkiem odwołania ze stanowiska dyrektora było pozbawienie powoda tych dodatków to zastrzeżenia Sądu Apelacyjnego mogłyby odnosić się jedynie do zakresu szkody. Nie uznał także za trafne wnioski Sądu Apelacyjnego w kwestii, że pomimo bezprawnego odwołania powód musiałby „z całą pewnością” wykazać, że pełniłby funkcję dyrektora do końca sierpnia 2010r. i że „powód nie wykazał także, iż z całą pewnością otrzymałby dodatek motywacyjny”.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny, w oparciu o zebrany przez Sąd Okręgowy materiał dowodowy, poczynił następujące ustalenia:

- do lutego 2007 r. powód miał przyznany dodatek funkcyjny w wysokości 700 zł miesięcznie
- w latach 2008 – 2010 dodatek funkcyjny dla dyrektora szkoły prowadzonej przez pozwaną Powiat wynosił 50% wynagrodzenia zasadniczego;

- w okresie od stycznia 2006 r. do 28.02.2007 r. powód posiadał prawo do dodatku motywacyjnego w wysokości 25% wynagrodzenia zasadniczego; w tym czasie dodatek motywacyjny dla dyrektorów szkół prowadzonych przez stronę pozwaną mieścił się w przedziale od 20% do 50% wynagrodzenia zasadniczego;
- wysokość dodatku motywacyjnego przysługującego dyrektorom szkół prowadzonym przez stronę pozwaną wynosiła: w roku 2007 – od 30% do 60% wynagrodzenia zasadniczego, w toku 2008 – od 5% do 70% wynagrodzenia zasadniczego, w roku 2009 – od 5% do 70% wynagrodzenia zasadniczego i w roku 2010 – od 5% do 80% wynagrodzenia zasadniczego;
- zasadnicze wynagrodzenie powoda (jako nauczyciela mianowanego) wynosiło: w 2006 r. - 1742 zł, w 2007 r. – 1829 zł, w 2008 r. – 2014 zł, od 1.01.2009r. do 31.08.2009 r. 2121 zł, od 1.09.2009 r. do 31.08.2010 r. – 2227 zł.

/dowody: dekrety płacowe z 5.09.2006 r. i z 8.09.2006 r., aneks z 1.09.2006 r. kk: 70 i 71 akt osobowych; uchwały Rady Powiatu w L. w sprawie uchwalenia regulaminu przyznawania i wypłacania niektórych składników wynagrodzenia oraz nagród z funduszu specjalnego nauczycielom z 26.01.2006 r., z 16.03.2007 r., z 28.02.2008 r., z 26.02.2009 r. i z 18.02.2010 r. kk: 130, 136, 138, 141, 150 akt sprawy; zaświadczenie o zarobkach z 19.08.2010 r. kk: 164 – 165/.

Ponadto na podstawie informacji przedstawionej przez stronę pozwaną w piśmie z 2.04.2013 r. Sąd Apelacyjny ustalił, że w spornym okresie wszyscy dyrektorzy szkół prowadzonych przez pozwanego Powiat otrzymywali dodatek motywacyjny. W roku 2007 przyznawany był w wysokości od 20% do 60%, w latach 2008 i 2009 od 5% do 65%, w roku 2010 od 5% do 80%. Na podstawie informacji powoda z 2.04.2013r. ustalił Sąd Apelacyjny, iż powód otrzymał w dniu 28.09.2009r. od II Liceum Ogólnokształcącego w L. odszkodowanie zasądzone wyrokiem Sądu Rejonowego w L.(sygn. IV P 137/07) – odpowiadające 3 miesięcznemu wynagrodzeniu powoda wraz z dodatkiem motywacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W myśl art. 398²⁰ kpc sąd II instancji był związany wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy, a polegającą na ustaleniu znaczenia normy zawartej w art. 300 kp w zw. z art.415 kc w ten sposób, iż wyklucza ona możliwość zastosowania tych przepisów do rozstrzygnięcia sporu pomiędzy stronami nie pozostającymi nigdy w stosunku pracy. Skoro zarówno sąd I instancji jak i Sąd Apelacyjny w wyroku z 6.10.2011r. na tych właśnie przepisach oparły orzeczenia to zaistniała konieczność przyjęcia innej, właściwej do oceny zasadności powództwa podstawy prawnej. Sąd Apelacyjny w pełni podziela wyrażony przez Sąd Najwyższy pogląd, iż zastosowanie w sprawie winny mieć przepisy art. 417 § 1 kc i art. 417¹ § 2 kc, w szczególności – gdy zważyć, że powód wskazywał na uchwałę Zarządu Powiatu odwołującą go z funkcji dyrektora jako na to zachowanie pozwanej, które wyrządziło mu szkodę. Należało dokonać zatem subsumcji stanu faktycznego do normy zawartej w art. 417¹ § 2 kc w zw. z art. 417 § 1 kc. Prawomocny wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we W. z 27.03.2009r. właściwie przesądzał o wystąpieniu niektórych przesłanek do ustalenia odpowiedzialności pozwanej za ewentualną szkodę wyrządzoną powodowi bezprawnym odwołaniem z funkcji dyrektora szkoły. Bezsprzecznie bowiem odwołanie powoda z funkcji dyrektora szkoły stanowiło działanie pozwanego Powiatu (jednostki samorządu terytorialnego) przy wykonywaniu władzy publicznej, to jest wykonywaniu funkcji władczych – wynikających z art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy z 7.09.1991r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004r., nr 256, poz. 2572 ze zm.) i przy realizacji zadań publicznych (zadań własnych) wynikających z art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z 5.06.1998r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz.U. z 2001r., nr 142, poz. 1592 ze zm.), co oznaczało spełnienie przesłanki z art. 417 § 1 kc. Odwołanie powoda nastąpiło uchwałą Zarządu Powiatu (ostateczną decyzją). Niezgodność z prawem tej uchwały stwierdził wyrokiem z 27.03.2009r. Wojewódzki Sąd Administracyjny we W., co wypełniało przesłankę wymienioną w art. 417¹ § 2 kc. W tych okolicznościach rzeczą powoda pozostawało wykazanie szkody (i jej rozmiaru) pozostającej w adekwatnym związku przyczynowym z bezprawną uchwałą zarządu strony pozwanej odwołującej go z funkcji dyrektora szkoły. Za szkodę taką uznał powód różnicę w wynagrodzeniu pomiędzy tym jakie by otrzymywał pełniąc funkcję dyrektora szkoły do końca kadencji, a faktycznie otrzymywanym w tym czasie wynagrodzeniem nauczyciela. Stanowisko powoda było zasadniczo słuszne i zasługiwało na uwzględnienie w części roszczeń dotyczących dodatku funkcyjnego i dodatku motywacyjnego

albowiem za normalne (typowe) następstwo bezprawnego odwołania z funkcji dyrektora szkoły uznać należało szkodę polegającą na utracie oczekiwanych korzyści z tych składników wynagrodzenia, które przysługiwały tylko dyrektorowi lub przysługiwały na tym stanowisku w zwiększonej wysokości. Wskazać w tym miejscu należało na wadliwość twierdzenia strony pozwanej, że przeszkodą dla uwzględnienia tak sformułowanych roszczeń (żądania naprawiania szkody w postaci *lucrum cessans*) jest nieudowodnienie przez powoda tezy, iż funkcję dyrektora pełniłby do 31.08.2010r. nawet gdyby nie doszło do jego bezprawnego odwołania uchwałą z 6.04.2007r. Stanowisko takie abstrahuje zupełnie od istoty tego rodzaju szkody. W przypadku bowiem szkody w postaci utraconych korzyści szkoda ta ma zawsze charakter hipotetyczny i do końca nieweryfikowalny. Nie można bowiem mieć z reguły pewności, czy dana korzyść została osiągnięta przez poszkodowanego, gdyby nie zdarzenie szkodzące. Jednak szkoda taka musi być przez poszkodowanego wykazana z tak dużym prawdopodobieństwem, aby uzasadniała ona w świetle doświadczenia życiowego przyjęcie, że utrata korzyści rzeczywiście nastąpiła (por. wyrok SN z dnia 3 października 1979 r., II CR 304/79, OSNCP 1980, nr 9, poz. 164; wyrok SN z dnia 28 stycznia 1999 r., III CKN 133/98, niepubl.; wyrok SN z dnia 21 czerwca 2001 r., IV CKN 382/00, niepubl.; wyrok SN z dnia 28 kwietnia 2004 r., III CK 495/02, niepubl.; wyrok SN z dnia 23 czerwca 2004 r., V CK 607/03, LEX nr 194103; wyrok SN z dnia 26 stycznia 2005 r., V CK 426/04). Niewątpliwie powód wykazał duże prawdopodobieństwo pełnienia funkcji dyrektora szkoły do dnia 31.08.2010r. dowodem w postaci aktu powierzenia stanowiska dyrektora z dnia 28.12.2005r. na okres od 1.01.2006r. do 31.08.2010r. (k:58 akt osobowych). Gdy dodatkowo zważyć, że w myśl art. 36a ust. 13 ustawy o systemie oświaty zasadą jest powierzenie stanowiska dyrektora szkoły na okres 5 lat, a jedynie w wyjątkowych sytuacjach i przy zachowaniu szczególnych postępowań przewidzianych w art. 38 ust.1 i 2 tej ustawy dyrektora można odwołać wcześniej to uznać należało, iż to na stronie pozwanej spoczywał ciężar wykazania, iż pomimo powierzenia powodowi funkcji dyrektora do 31.08.2010r. stanowisko to powód zajmowałby krócej, a przy tym do jakiej daty. Dowodu takiego strona pozwana nie przeprowadziła. Nie mogły tej okoliczności wykazać dołączone do odpowiedzi na pozew skargi niektórych nauczycieli na powoda skoro nie tylko przed sądem I instancji, ale w ogóle strona pozwana nie dokonała weryfikacji tych skarg pod kątem ich zasadności, a także ważkości stawianych w nim powodowi zarzutów. Teza którą miały wykazać te dowody nie tyle miała udowodnić konkretne naruszenia przez powoda praw nauczycieli czy interesów szkoły lecz wykazać istnienie podnoszonego przez pozwaną konfliktu pomiędzy powodem a częścią grona pedagogicznego szkoły którą kierował. Już choćby z tej racji, że samo występowanie konfliktu pomiędzy dyrektorem szkoły a jej pracownikami nie mogło być zakwalifikowanego jako samodzielna przesłanka do jego odwołania bez wypowiedzenia w trybie przewidzianym w art. 38 ust. 1 pkt 1 lub pkt 2 ustawy o systemie oświaty stwierdzić należało, że strona pozwana nie udowodniła twierdzenia, iż niezależnie od niezgodnej z prawem uchwały z 6.04.2007r. powód przed 31.08.2010r. przestałby pełnić funkcję dyrektora szkoły, a tym bardziej nie wykazała daty w jakiej zostałyby skutecznie odwołany z tego stanowiska. Bez weryfikacji zasadności tych skarg, czego strona pozwana nie uczyniła, nie można też było przyjąć podstaw do uznania, iż powód przyczynił się do powstania szkody. W świetle powyższego za wadliwy należało uznać również wniosek Sądu Okręgowego, iż ze względu na złą atmosferę w szkole oraz nierozwiązany konflikt z częścią grona pedagogicznego nie można było uznać, że powód nie zostałby odwołany przed 31.08.2010r. „w innym trybie przewidzianym w prawie oświatowym”. Uznając zatem, że pozostająca w związku przyczynowym z niezgodnym z prawem odwołaniem powoda szkoda polegała na utraconych zarobkach ściśle związanych z funkcją dyrektora w przedziale czasowym do 31.08.2010r. ocenić należało – w tym kontekście – zakres zgłoszonych w pozwie roszczeń. W myśl art. 30 ust. 1 pkt 2 i ust. 6 ustawy z 26.01.1982r. Karta Nauczyciela (tj. Dz.U. z 2006r., nr 97, poz.674 ze zm.) dodatki: funkcyjny i motywacyjny stanowią ustawowe składniki wynagrodzenia nauczyciela i przysługują one, na mocy tych przepisów, w wysokości oraz według warunków przyznawania określonych w regulaminie ustanowionym przez organ prowadzący szkołę. W spornym okresie kwestię tych dodatków określały regulaminy uchwalone przez Radę Powiatu w L. uchwałami w „sprawie uchwalenia regulaminu przyznawania i wypłacania niektórych składników wynagrodzenia oraz nagród z funduszu specjalnego nauczycielom zatrudnionym w szkołach i placówkach oświatowych” z dat: 26.01.2006r., 16.03.2007r., 28.02.2008r., 26.02.2009r. i 18.02.2010r. Wszystkie wymienione regulaminy przyznawały prawo do dodatku funkcyjnego nauczycielowi z samego faktu pełnienia funkcji dyrektora, wicedyrektora lub innego stanowiska kierowniczego w wysokości określonej w aktualnie obowiązującym regulaminie (por. § 1 ust. 18 regulaminu z 2006 r., § 1 ust. 14 regulaminów z 2007r. i 2008r., § 1 ust. 13 regulaminu z 2009 r. i § 1 ust. 12 regulaminu z 2010r.). W świetle powyższych uregulowań oczywistym było, że powód wskutek bezprawnej uchwały zarządu pozwanego Powiatu odwołującej go ze stanowiska dyrektora

poniósł szkodę w postaci niezyskania dodatku funkcyjnego, to jest oczekiwanych korzyści jakie otrzymałby pełniąc nadal funkcję dyrektora szkoły. Wniosek ten należało rozciągnąć także na szkodę wyrządzoną brakiem przyznania powodowi prawa do dodatku motywacyjnego po odwołaniu z funkcji dyrektora, w takim zakresie w jakim dodatek ten przysługuje w zwiększonej wysokości dyrektorowi szkoły. W pierwszej kolejności jednak w tej kwestii właściwym było odniesienie się do zarzutu strony pozwanej, iż dodatek motywacyjny ma charakter świadczenia uznaniowego, co dodatkowo miał podkreślać zapis w § 1 ust. 6 cyt. uchwały z 18.02.2010 r. – stanowiący, że dodatek motywacyjny może być przyznany nauczycielowi oraz nauczycielowi pełniącemu funkcję dyrektora. Pogląd ten jest mylny ze względu na wskazany wyżej ustawowy charakter składnika wynagrodzenia nauczyciela – jakim jest dodatek motywacyjny. Organ prowadzący szkołę nie może zatem nie przyznać dodatku motywacyjnego nauczycielowi, który spełnił kryteria do tego dodatku określone w regulaminie. Podkreślić też należało, że skoro uchwalone przez organ strony pozwanej regulaminy uzależniały wysokość przyznanego dodatku motywacyjnego (w ramach określonych „widełek”) od stopnia spełnienia licznych i dotyczących osiągnięć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych kryteriów określonych w regulaminach to nawet spełnienie w mniejszym stopniu niektórych kryteriów nie pozbawiało nauczyciela prawa do dodatku motywacyjnego lecz uzasadniało przyznanie go w dolnej granicy zakresu świadczenia. Istotne znaczenie miał tutaj również fakt, że dyrektorzy szkół winni byli spełniać, oprócz kryteriów właściwych dla nauczycieli, dodatkowe kryteria dotyczące skuteczności działań pedagogicznych i wychowawczych oraz racjonalnego zarządzania szkołą. Stopień realizacji tych kryteriów decydował o wysokości dodatku motywacyjnego dla dyrektora o znacznie wyższej górnej granicy „widełek” niż dodatek przysługujący nauczycielom (por. § 1 ust. 9 do 12 regulaminu z 2006r., § 1 ust. 7 do 10 regulaminów z 2007r. i z 2008r., § 1 ust. 7 do 9 regulaminu z 2009r. i § 1 ust. 6 do 8 regulaminu z 2010r.). Analiza powyższych unormowań pozwalała na wniosek, że tak jak w przypadku nauczycieli dyrektorom szkół przysługiwał dodatek motywacyjny nawet w przypadku spełnienia w mniejszym stopniu niektórych z kryteriów ich przyznawania. Za taką interpretacją przepisów cytowanych regulaminów przemawiał również fakt, że w spornym okresie wszyscy dyrektorzy szkół prowadzonych przez stronę pozwaną otrzymywali dodatek motywacyjny w bardzo zróżnicowanej wysokości – od 5% do 80%. Gdy dodatkowo zważyć, iż powód do daty odwołania z funkcji dyrektora otrzymywał dodatek motywacyjny oraz to, że pozwany Powiat nie udowodnił w toku postępowania takich zachowań powoda (w szczególności w zakresie kryteriów dodatkowych dotyczących dyrektorów), które uzasadniałyby pozbawienia go jako dyrektora w całości spornego dodatku to Sąd Apelacyjny uznał, iż w zakresie szkody spowodowanej bezprawnym odwołaniem powoda z funkcji dyrektora mieści się również nieotrzymywanie dodatku funkcyjnego należnego dla tego stanowiska. Odmiennie natomiast należało ocenić żądanie powoda dotyczące wyrównania wynagrodzenia (i pochodnego do niego dodatku stażowego) do wysokości wynagrodzenia nauczyciela dyplomowanego. Podnosząc takie roszczenie powód wychodził z założenia, że odwołanie go ze stanowiska dyrektora pozbawiło go możliwości uzyskania wyższego stopnia awansu zawodowego. Założenie to było z gruntu błędne ponieważ nie uwzględniało faktu, że skrócona ścieżka awansu zawodowego dla dyrektorów – przewidziana w art. 9e ust. 1 Karty Nauczyciela zwalniała jedynie dyrektora szkoły od odbycia stażu przewidzianego w art. 9b ust. 1 i art. 9c ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela. Do uzyskania takiego awansu nadal konieczne było złożenie wniosku i przede wszystkim otrzymanie akceptacji komisji kwalifikacyjnej po dokonaniu analizy dorobku zawodowego nauczyciela i przeprowadzonej rozmowie (art. 9b ust. 1 pkt 3 Karty Nauczyciela). Skoro uzyskanie kolejnego stopnia awansu zawodowego zależało także od innych, niż pełnienie funkcji dyrektora, ważkich czynników to nie można było uznać, że sam fakt odwołania z tej funkcji jest okolicznością przesadzającą o utracie prawa do wyższego stopnia awansu zawodowego. W przypadku powoda zresztą okoliczność pominięcia stażu nie miała znaczenia w zmniejszeniu możliwości ubiegania się o awans zawodowy na nauczyciela dyplomowanego. Jak wynikało z niekwestionowanych ustaleń sądu I instancji powód rozpoczął staż na nauczyciela dyplomowanego w dniu 29.08.2003r. i ukończył ten staż po 2 latach i 9 miesiącach – w czasie, gdy pełnił funkcję dyrektora szkoły. Wobec tego powód mógł do daty odwołania z funkcji dyrektora złożyć wniosek o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego na stopień nauczyciela dyplomowanego, gdyż odbyty staż zaliczał się – na podstawie ust. 5 art. 9e Karty Nauczyciela – do 3 letniego okresu pracy na stanowisku dyrektora, o którym mowa w art. 9e ust. 1 Karty Nauczyciela. Powód nie wyjaśnił dlaczego nie wystąpił – na podstawie art. 9e Karty Nauczyciela o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego do daty odwołania go z funkcji dyrektora jak i nie podał przyczyn nieskorzystania z uprawnień do uzyskania tego awansu w skróconej ścieżce awansowej przysługującej byłemu dyrektorowi szkoły – na podstawie art. 9e ust 4 Karty Nauczyciela.

Z wyżej przytoczonych powodów za szkodę – w rozumieniu art. 417 § 1 i art. 417¹ § 2 kc - uznać należało utracone do dnia 31.08.2010r. przez powoda dochody z tytułu dodatku funkcyjnego i dodatku motywacyjnego. Ustalone w sprawie okoliczności nie pozwalały jednak na przyznanie tego odszkodowania w kwotach żądanych w pozwie. Jedną z tych okoliczności był fakt korzystania przez powoda w okresie od 1.09.2007r. do 30.06.2008r. z urlopu dla poratowania zdrowia, przy czym powód nie podnosił tego, że fakt ten pozostawał w jakimkolwiek związku z odwołaniem go ze stanowiska dyrektora. Zgodnie z treścią art. 73 ust. 5 Karty Nauczyciela przebywający na urlopie dla poratowania zdrowia nauczyciel nie zachowuje prawa do dodatku funkcyjnego i dodatku motywacyjnego. Wobec tego przy ustalaniu wysokości odszkodowania właściwym było nienaliczanie tych dodatków za okres od 1.09.2007r. do 30.06.2008r. Także fakt otrzymania przez powoda od pracodawcy odszkodowania z tytułu bezprawnego odwołania z funkcji dyrektora szkoły w wysokości 3 miesięcznego wynagrodzenia, obejmującego również dodatek motywacyjny, uzasadniał wniosek, iż powód nie poniósł szkody w postaci pozbawienia go tego dodatku w miesiącach czerwiec, lipiec i sierpień 2007r., czyli do daty rozpoczęcia urlopu dla poratowania zdrowia. Nie znalazł też Sąd Apelacyjny uzasadnienia do ustalenia szkody z tytułu dodatku motywacyjnego w latach 2008 i 2009 w wysokości 30% wynagrodzenia zasadniczego. Jak wskazano wyżej dodatek ten w tych latach przysługiwał dyrektorom szkół w przedziale od 5% do 70%, a zatem roszczenie powoda zakładało jego uprawnienie do spornego dodatku w średniej wysokości tak określonego przedziału kwotowego. Powód jednak przed odwołaniem z funkcji dyrektora miał przyznany dodatek motywacyjny w wysokości 25% wynagrodzenia zasadniczego, a więc w dolnych granicach obowiązujących wówczas „widełek” (od 20% do 50%) dla tego świadczenia. Nie można też było pominąć przy tej ocenie okoliczności, iż powód już po powrocie z urlopu dla poratowania zdrowia nie otrzymywał dodatku motywacyjnego, co oznaczało, że w zakresie kryteriów dotyczących nauczycieli nie wykazywał się szczególnymi osiągnięciami. Z tych przyczyn właściwym było uznanie, że najbardziej prawdopodobną wysokością hipotecznie należnego powodowi dodatku motywacyjnego w latach 2008 i 2009 była kwota 20 % wynagrodzenia zasadniczego. Przy zachowaniu tych założeń dodatek motywacyjny za rok 2010 określono w kwocie 30 % wynagrodzenia zasadniczego, a to ze względu na wyższą górną granicę tego dodatku (80%) obowiązującą w tym roku.

Wysokość zatem należnego powodowi odszkodowania określono uwzględniając: kwoty przysługującego powodowi wynagrodzenia zasadniczego, dodatku funkcyjnego w 2007r. wynoszącym 700 zł miesięcznie i w pozostałym okresie 50% wynagrodzenia zasadniczego, dodatku motywacyjnego wynoszącego w latach 2008 i 2009 – 20% wynagrodzenia zasadniczego i w roku 2010 – 30% wynagrodzenia zasadniczego - w następujący sposób:

- tytułem dodatku funkcyjnego za okres od maja do sierpnia 2007 r. - $700 \text{ zł} \times 4 = 2800 \text{ zł}$, za okres od lipca do grudnia 2008 – 2014 $\text{zł} \times 50\% \times 6 \text{ miesiące} = 6042 \text{ zł}$, za okres od stycznia do sierpnia 2009r. – $2121 \text{ zł} \times 50\% \times 8 \text{ miesiące} = 8484 \text{ zł}$, za okres od 1.09.2009r. do 31.08.2010r. – $2227 \text{ zł} \times 50\% \times 12 \text{ miesiące} = 13.362 \text{ zł}$;
- tytułem dodatku motywacyjnego za okres od lipca do grudnia 2008 – 2014 $\text{zł} \times 20\% \times 6 \text{ miesiące} = 2416,80 \text{ zł}$, okres od stycznia do sierpnia 2009 r. – $2121 \text{ zł} \times 20\% \times 8 \text{ miesiące} = 3393,60 \text{ zł}$, za okres od września do grudnia 2009r. – $2227 \text{ zł} \times 20\% \times 4 \text{ miesiące} = 1781,60 \text{ zł}$, za okres od stycznia do sierpnia 2010r. – $2227 \text{ zł} \times 30\% \times 8 \text{ miesiące} = 5344,80 \text{ zł}$.

Suma tych kwot dawała kwotę 43.624,80 zł, należnego powodowi - na podstawie art. 417¹ § 2 kc w zw. z art. 417 § 1 kc – odszkodowania. Wobec powyższego zaskarżony wyrok należało, na podstawie art. 386 § 1 kpc, zmienić jak w punkcie I sentencji wyroku Sądu Apelacyjnego, a dalej idącą apelację oddalić (art. 385 kpc). Od należnego od pozwanej odszkodowania zasądzono na rzecz powoda ustawowe odsetki (art. 481 kc w zw. z art. 455 kc), od daty doręczenia pozwu, albowiem powód zgłaszając żądanie przyznania odsetek nie wskazał innej daty wymagalności roszczenia. Ze względu na to, iż kwota uwzględnionego roszczenia odpowiadała około połowie wartości przedmiotu sporu koszty procesu między stronami należało wzajemnie znieść (art. 100 kpc), co uzasadniało zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie orzeczenia o kosztach (pkt I sentencji wyroku Sądu Apelacyjnego) oraz orzeczenie o kosztach postępowania przed sądem II instancji i Sądem Najwyższym (pkt III sentencji). Opłaty sądowe w postępowaniu wynosiły łącznie 13.584 zł. Oznaczało to, że każda ze stron winna w ostatecznym rozrachunku uiścić po 50% tych kosztów, gdyż w takim zakresie przegrały sprawę i tym samym spowodowały powstanie tych kosztów (art. 98 § 1 kpc). Koszty sądowe

w kwocie ponad 4500 zł winny zostać uiszczone na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Legnicy ponieważ powód został zwolniony z tych opłat w zakresie przewyższającym kwotę 4500 zł. Z wyżej wskazanych względów – na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z 28.05.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz.U. z 2010 r., nr 90, poz. 594) orzeczono jak w punkcie IV sentencji, a na podstawie art. 113 ust. 2 pkt 1) tej ustawy jak w punkcie V sentencji wyroku Sądu Apelacyjnego.

R.S.